

KULTÚRA, MŰVELŐDÉS, AGRÁRIUM
TANULMÁNYOK IFJ. BARTA JÁNOS 80. SZÜLETÉSNAPIJÁRA

SPECULUM HISTORIAE DEBRECENIENSE 29.
(A Debreceni Egyetem Történelmi Intézete Kiadványai)

Sorozatszerkesztő:

PAPP KLÁRA

Kultúra, művelődés, agrárium
Tanulmányok
ifj. Barta János 80. születésnapjára

Szerkesztette:

PAPP KLÁRA – BÁRÁNY ATTILA – KEREPESZKI RÓBERT – PALLAI LÁSZLÓ

Debrecen, 2020

KIADJA A DEBRECENI EGYETEM TÖRTÉNELMI INTÉZETE

A kötetet lektorálta:

EGYED ÁKOS
akadémikus (Kolozsvár)

Technikai szerkesztő:

H. BALÁZS ZSUZSANNA

A kötet kiadását támogatta:

az NKFI K 120197 azonosítószámú pályázata,
a Debreceni Egyetem,
a DE Történelmi és Néprajzi Doktori Iskolája,
a DE Nemzetközi Inter-regionális Társadalomtörténeti
és Néprajzi Kutatási Központja

ISSN 2060-9213

ISBN 978-963-490-208-9

© Debreceni Egyetem Történelmi Intézete

Nyomta a Kapitális Kft., Debrecen
Felelős vezető: Kapusi József

TARTALOM

Barta János köszöntése (OROSZ ISTVÁN akadémikus)	9
BAZSA GYÖRGY: 80 éves a Debreceni Szemle főszerkesztője	13
IMRE LÁSZLÓ: Arany László és a 21. század	19
FORISEK PÉTER: A classis Pontica rövid története	25
TAKÁCS LEVENTE: A római földmérők földrajzi horizontja	33
BÁRÁNY ATTILA: Magyarország és Anglia az európai politikában az 1290-es években	45
SOLYMOSI LÁSZLÓ: Szentek az Árpád-kori oklevelekben	75
PÓSÁN LÁSZLÓ: Szobrászat, festészet és ötvösművészet a középkori Poroszországban	89
KÓNYA ANNAMÁRIA: Vay Ábrahám és a szlovák reformátusok	103
KÖRÖSPARTI PÉTER: Szeghalom egyházai a 18. században	113
KÓNYA PÉTER: Adalékok a felső-zempléni mezővárosok társadalmához a 18. században	121
BOZZAY RÉKA: Bátori Sigray Mihály élete és emlékezete	135
POÓR JÁNOS: A jozefinista rendszer felszámolásáról	153
PAPP KLÁRA: „Túl sokat fáradoztam, ... és mindent jól és rendesen elindítottam...” Raisz György tevékenysége Zichy Jozefa szolgálatában	179
OROSZ ISTVÁN: Szirmay Antal egy zempléni mezővárosról	201
LÉVAI CSABA: A rabszolgák felfegyverzésének kérdése a Brit birodalomban az amerikai forradalom előtti időszakban	211

MANFRED JATZLAUK: Helmuth von Moltke katonapolitikai koncepciója és politikai nézetei a német egység létrejöttének időszakában.....	227
SCHREK KATALIN: Az 1887-es földközi-tengeri egyezmények megkötésének első szakasza és gróf Károlyi Alajos közbenjárása	243
PREPUK ANIKÓ: Neológ rabbik a magyar nyelvű izraelita felekezeti publicisztikában a 19. század utolsó harmadában	255
BARTA RÓBERT: Trianon brit bírálója. Carlile Aylmer Macartney (1895–1978) és Magyarország	277
PÜSKI LEVENTE: Vélemények és adatok: Hitbizományok a két világháború közötti Magyarországon	295
SZAKÁL IMRE: Hajótöröttek. A kárpátaljai magyar tisztviselők helyzete 1918 után	309
ANGI JÁNOS: A trianoni béke hatása Debrecen fejlődésére (1920–1944): Néhány kulturális aspektus	321
CSATÁRY GYÖRGY: Kárpátalja levéltárai a Magyar Királysághoz való tartozás idején (1938–1944)	327
CSISZÁR IMRE: A nagyüzemi mezőgazdasághoz vezető út, és a termelészövetkezetek működése Magyarországon 1945-től a 70-es évek elejéig	341
VÁRADI NATÁLIA: Kárpátalja gazdasági helyzete a Hruscsov-korszakban (1953–1964)	363
MOLNÁR D. ERZSÉBET: Koncepciók perem Kárpátalján a második világháború után	393
A kötet szerzői	405

CSATÁRY GYÖRGY

KÁRPÁTALJA LEVÉLTÁRAI A MAGYAR KIRÁLYSÁGHOZ VALÓ TARTOZÁS IDEJÉN (1938–1944)

A kárpátaljai levéltárak ma is értékes forrásul szolgálnak a magyar múlt tanulmányozásához, hisz a három vármegye Ung, Bereg, Ugocsa csaknem teljes iratgyűjteménye maradt itt megőrzésre. 1945 után pedig a szovjet módszerekkel működő levéltári rendszer kiépítésének köszönhetően létrehozták az egész területre kiterjedő központi állami levéltárat, amelyben minden a közigazgatási területen lévő kisebb-nagyobb levéltárat, a Máramarosban maradt iratokat, számos egyházi, magán- és fellelt iratgyűjteményt is ide gyűjtöttek be. Ismét megalakulhatott a csehszlovák mintára szervezett nagy központi levéltár, amelyet az újdonsült hatalom jól ellenőrizhetővé tett, hiszen csak a kinevezett igazgató adhatta ki kutatási engedélyt az arra érdemeseknek.

Az 1938 utáni állapotok jobb megértése érdekében röviden bemutatjuk a csehszlovák viszonyokat levéltárügyi szempontból. Kárpátalja Csehszlovákiához való csatolása után – az új közigazgatási alakulatnak megfelelően – a csehszlovák hatóságok hozzáláttak immár Podkarpaszka Rusz állami-közigazgatási levéltárainak központosításához. Az Ungváron koncentrált nagyszámú iratanyag elhelyezése céljából tervbe vették egy központi levéltár felépítését, ami azonban nem valósult meg. A központi Kárpátaljai Országos Levéltár vezetésével Radványi Miklóst¹ bízták meg, aki kísérletet tett az immár egyesült levéltár rendezésére, de ezt a körülmények és a rendelkezésre álló idő nem tette számára lehető-

¹ Radványi Miklós (Radvani Mikulás) az általa 1920. január 14-én Ungváron, szlovákul kitöltött űrlap tanúsága szerint 1865. május 14-én született Bánovec településen (Trencsén, majd Nyitra megye). Eredeti családneve Gebauer volt, amit Radványira magyarosított. Egyetemi oklevelet Budapesten szerzett 1890-ben. Ezen kívül négy szemesztert tanult teológiát (1886 végéig) jogi szakon (1901) könyvészetet és nyelveket (szlovákot, németet, franciát és olaszt) tanult. Feljegyezte, hogy tökéletesen tudja a latin, magyar, német és szlovák nyelvet, elégségesen beszéli a francia, cseh és a ruszin nyelvet. 1888 és 1901 között levéltártant tanult a királyi levéltárban, 1904-ben jogi tanulmányokat folytatott Budapesten. 1888 decemberétől levéltári munkát végzett. 1920. február 20-án a Kárpátaljai Országos Levéltár vezetőjévé nevezték ki. 1928-ban bekövetkezett haláláig betöltötte ezt az állást. Kárpátaljai Területi Állami Levéltár (KTÁL) f. 2, op. 3, spr. 888, Továbbá: *Делеган Михайло*: Радвані Нікола: Ін: Українські архівісти: Бібліографічний довідник. Упор.: Коваль О. М. – Матяш І. Б. – Шандра В. С.: У 3-х вип. – Вип. перший (XIX ст. – 1930-ті рр.). Київ 1999. 279–280.

vé. Részeredményeket értek el, ami Radványi hozzáértésének köszönhető. Munkálatainak eredményét főlevéltárosként egy kötetben (*Die Archive in der Podkarpatska Rus. Ungvár, 1922.*) jelentette meg, ahol jellemezte a levéltár gyűjteményeit és jelezte a fennálló zavaros állapotokat. A megyei, főképpen állami hivatalok levéltárainak Ungvárra való szállítása csak 1928-ban fejeződött be, ezért az iratanyag használhatóvá tétele csak nagy vonalakban valósulhatott meg. Az 1928. évi közigazgatási reform befejeztével létrehozták Kárpátalja Tartományi Levéltárát, de a dokumentumok továbbra is megfelelő épület nélkül maradtak.²

Jelentős változás Kárpátalján az első bécsi döntés (1938. november 2.) értelmében valósult meg. Ennek következtében Magyarország visszakapta Kárpátalja magyarlakta területeit, így a kárpátaljai levéltárak helyzete tovább bonyolódott. Ekkor nagyvonalakban az Ungvár–Munkács–Tiszaújlak vonaltól délre eső területekre terjedt ki a magyar közigazgatás.³

A csehszlovák fennhatóság alatt maradt területek közigazgatási hatóságai Husztra próbálták átszállítani a központi levéltárat. Az erőltetett gyorsasággal megkezdődött evakuálás nemcsak a levéltárra terjedt ki, hanem minden mozdítható értékre is. A tartományi levéltár átszállítása 1938. november 3–9. között ment végbe. A szakszerűtlen szállítás következményeként csupán egy rendezetlen irathalmaz érkezett meg Husztra. Később ez pedig az akkor szerveződő, Volosin Ágoston⁴ vezette államalakulat, a Karpatszka Ukrajina területén rekedt. A zavaros körülmények következtében teljesen összekuszálódott a csehszlovák korszakban még Radványi Miklós országos levéltárnok által kialakított ideiglenes rend is. Szakszerű felügyelet híján pedig számtalan irat elkallódott vagy megsemmisült.⁵

A levéltári iratsomókat kívülálló személyekkel összekötöztették és felrakták a rájuk váró teherautókra. A sietségnek köszönhetően számos iratsomót helytelenül kötöttek össze. Elszakadtak egymástól a fondok és összekeveredtek teljesen más iratokkal. A későbbiekben kiderült, hogy iratokat más településekre, így Viskre, Técsőre is szállítottak. Huszton nem volt kialakítva épület vagy helyiség erre a célra, ezért az iratok pincékbe, raktárakba lettek bezúfolva, ahol a Volosin-kormány működésének végéig, 1939 márciusáig őrizték őket. A zűrzavaros helyzet közepette, 1939. március 15-én – amikor a magyar hadsereg megkezdte Kárpátalja visszacsatolását – életbe lépett a megyei közigazgatás, továbbá a köz-

² *Miszjuk Mihajlo – Kutassy Ilona: A Kárpátaljai Területi Állami Levéltár Beregszászi Osztályának magyar provenienciájú fondjai és leírási egységei 1918/1919-ig és 1938–1944/1945 között. A Kárpát-medence levéltári forrásai I. Fond és -állagjegyzékek 2. Fordítás, bevezető és útmutató: Csatáry György. Bp. 2014. 10.*

³ Az 1938. évi területrendezés következtében közigazgatásilag az ungvári (és a nagykaposi) járás(oka)t az Ungvár székhelyű Ung vármegyéhez, a beregszászi, a munkácsi, a tiszaújlaki (és a vásárosnaményi) járásokat Beregszász székhellyel Bereg és Ugocsa ideiglenesen egyesített vármegyékhez csatolták.

⁴ Volosin Ágoston (1874–1945), a Karpatszka Ukrajina állam vezetője.

⁵ KTÁL, F.127, op. 2, od.zb. 1. A könyvanyag hiányairól.

igazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék rendszere. Ekkor újból átrendezték az iratanyagot, csomagonként válogatva szét az ungi, beregi, ugocsai és más eredetű dokumentumokat az ungvári ún. Tartományi (Országos) Levéltárból. 1939 nyarán a Volosin Ágoston vezette kárpátaljai ukrán kormány által Husztra szállított iratokat a magyar közigazgatás visszaszállította Ungvárra. A Kormányzói biztosi palotába helyezték el, itt derült ki, hogy az eredetileg elszállított iratok nagy hiányt szenvedtek. Bebizonyosodott, hogy az iratok egy részét fűtésre és csomagolásra használták. Ezeket a hiányosságokat majd csak 1940-ben az Ungi Közigazgatási Kirendeltség levéltárosa tárta fel.

A helyzetet tovább bonyolította, hogy miután 1939. március 16–18-án a magyar hadsereg teljes egészében visszacsatolta Kárpátalját az anyaországhoz, Bereg és Ugocsa vármegyéket kettéválasztották. Beregszász székhellyel Bereg vármegye a beregszászi, a munkácsi és (vásárosnaményi) járásokat, Ugocsa vármegye pedig Nagyszőlős székhellyel a nagyszőlősi (és a halmi) járásokat foglalta magába.⁶

A ruszinok lakta területeken a magyar államhatalom a megyerendszertől eltérő közigazgatást vezetett be. Ungvár székhellyel megalapította a Kárpátaljai Kormányzóságot, amelyet három közigazgatási kirendeltségre osztott: 1. Ungvár székhellyel,⁷ 2. Munkács székhellyel,⁸ 3. Huszt székhellyel.⁹ Természetesen ennek köszönhetően – az Ungi Közigazgatási Kirendeltség megbízásából – újból átrendezték az iratanyagokat, csomagonként válogatva szét az Ung, a Bereg, az Ugocsa és Máramaros vármegyei dokumentumokat. 1943-ra már alapjában véve véglegesült a levéltárak történelmi (megyei) felosztása. Az iratok rendezéséhez azonban nyugodt állapotokra lett volna szükség, amit a háborús viszonyok nem tettek lehetővé.

1940 januárjából ismert Tar Zoltánnak az Ungi Közigazgatási Kirendeltségnek a jelentése az Ungváron őrzött levéltári iratok állapotáról. Ebből kitűnik milyen körülmények között őrizték az iratokat a kormányzói épületben. Eszerint néhány szekérnyi irat a 42-es szobában három méter magasan volt minden rendszerezés nélkül felhalmozva. Több fond anyaga összekuszáltnan hevert a földön a könyvekkel és a mutatóikkal együtt. A szobába lehetetlen volt belépni és hasonló állapotok uralkodtak a 37-es és a 38-as szobákban is. Az iratokhoz tartozó mutatók a későbbiekben sem kerültek elő. Az iratok használatra alkalmatlanok voltak.

1940-től lassan elkezdődött az iratok rendezése és elindult a megyei, városi, valamint egyházi levéltárak visszaállítása. Létrehozták az ungi, beregi és máramarosi közigazgatási kirendeltség levéltárát, tervezték a kormányzói biztos le-

⁶ Máramarossziget székhellyel pedig megalakult Máramaros vármegye, amely a técsői (az akna-suhatagi, a dragomérfalvai, a felsővisői és a máramarosszigeti) járásokra terjedt ki.

⁷ Ide tartozott az ungi, az ungvídedi, a perecsényi, a nagybereznai és a szobranci járás.

⁸ Ide tartozott a munkácsvidéki, az ilosvai, és a szolyvai járás.

⁹ Ide tartozott a máramarosi, a nagyszőlősi, a huszti, az ökörmezői, a técsői és a rahói járás.

véltár létrehozását. A levéltárak vezetését az Ungi Közigazgatás levéltárának munkatársai végezték, ennek köszönhetően kapcsolódott be az egész terület levéltárának rendezésébe az Ugocsából Ungvárra került Tar Zoltán.¹⁰ A második világháború idején a megyei közigazgatási kirendeltségek levéltárosai az Ungváron összezsúfolt iratanyag szétválogatásával foglalkoztak. Polcok készültek, hogy a fondok elkülönítését szakszerűen elvégezzék, amely egészen 1944-ig tartott, de valószínű, hogy teljesen nem fejeződhetett be, mivel a szovjet időszak kezdetén sem voltak a megyei anyagok teljes egészében együtt. A meglévő állapotokat a háborús helyzet okozta. Képzett levéltárosokat (például az Ugocsában működő Bekény Istvánt)¹¹ katonai szolgálatra hívtak be. A levéltári munka során ekkor a gyakorlati kényszerek és a gyors felhasználás szempontjaiból indultak ki. Előfordult, hogy háborús idők lévén nem hagyhatták figyelmen kívül az aktuális politikai szempontokat sem.¹²

Az iratok megyék szerinti rendezésében Jaross Gyula kárpátaljai főlevéltáros¹³ mellett fontos szerepet játszottak Tar Zoltán és Bekény István ugocsai levéltárosok is.¹⁴ Tar Zoltánt 1933. április 1-től a cseh kormányzat Ungvárra helyeztette át, és mint tartományi levéltárnok Ung, Bereg és Ugocsa vármegyék levéltárait kezelte. Ilyen minőségben teljesített szolgálatot az 1939. évi változások után is. Ekkor Ung megye főispánja Ung megye főlevéltárosává nevezte ki, a hivatali esküt 1939. április 27-én tette le. Magyarul, németül, oroszul, latinul és angolul is tudott. Tar Zoltán kiemelkedő szerepet játszott a vármegyei iratok visszarendezésében 1939–1941 között. Különböző magyar egyletek és körök örökös tiszteletbeli tagjává vagy díszelnökévé választották meg. 1941. január 11-én hunyt el Ungváron.¹⁵ Az 1939. évi adatok szerint már 29 évet töltött levéltárnoki-főlevéltárnoki állásban.¹⁶

¹⁰ Gyöngyösi Irodalmi Társaság Évkönyve V. kötet 1918–1942. 88–90.

¹¹ *Szinai Miklós – Szűcs László: Bekény István (1916–1997). Nekrológ. Levéltári Szemle 47. (1997) 4. sz. 66–67.*

¹² *Foltin Dezső: Kárpátalja levéltártörténete. Kézirat. (Terjedelem: 30 kézzel írott oldal.)*

¹³ Jaross Gyula 1879. március 6-án született Kistapolcsán. Újságíróként kezdte pályáját, majd politikus lett. Több magyar párt titkári tisztét töltötte be. A Csehszlovák Köztársaság idején magyar kémkedéssel vádolták. Ung megye főlevéltárosa és az Ungvári Társaskör vezetőségi tagja volt. KÁL, F.42, op.3, od. zb. 349.

¹⁴ *Csatáry György: Levéltári kalászatok. Ungvár–Bp. 1993. 4.; Továbbá lásd Miszjuk M. – Kutassy I.: A Kárpátaljai Állami Levéltár i. m. 10–11.*

¹⁵ 1939. május 1-től 336 pengő fizetést és felesége, Becsky Klára után 12 pengő pótlékot kapott, továbbá 782 pengő lakáspénzt folyósítottak számára. Becsky Klára Nagyszőlösön született 1878-ban, gyermekei Mária Magdolna 1904-ben, Johanna Rozo 1910-ben született.

¹⁶ Kárpátaljai Állami Levéltár (a továbbiakban KÁL) F.45, op.3, od.zb. 48, 1–49 lap.; F.45, op.5, od.zb.36, lap 1–36. (1939)

1942-ben a sokat szenvedett levéltár levéltárosaúl Bekény Istvánt¹⁷ nevezték ki, de rövidesen frontszolgálatra osztották be és csak hat hónapi szolgálat után térhetett haza. Így nem érhetett el számottevő eredményt az iratrendezésben, mivel a háborús körülmények ezt nem engedték meg. Az 1940-es évek elején Nagyváradon tanított a Szent László Gimnáziumban. 1942-ben elnyerte Ugocsa vármege főlevéltárosi állását. Később frontszolgálatra hívták be az orosz frontra. Hazatérése után a Belügyminisztériumban dolgozott. 1944-ig ő tájékoztatta a közvéleményt a levéltári állapotokról, beszámolt arról, hogy a nagy veszteségek ellenére gyarapodott is a levéltár. Például Hokky Károly¹⁸ ugocsai képviselő a levéltárnak adományozta a cseh korszak alatt összegyűjtött valamennyi magyar nyelvű sajtótermékét, hogy a közel húsz év történéseit megőrizték az utódok számára.¹⁹

1943-ra alapjában véve rekonstruálódott a levéltárak történelmi (megyei) felosztása. Az iratok további rendezéséhez kiszámítható állapotokra lett volna szükség, a II. világháború azonban ezt nem tette lehetővé, elvonta a szakembereket megakadályozva a munka befejezését.²⁰

A háborús viszonyok között a levéltári iratok rendezésében részt vett személyek között találjuk dr. Belényesy Károlyt, aki 1941–1943 között főlevéltáros volt az Ungi Közigazgatási kirendeltségnél. Megemlítendő továbbá dr. Fenczik Jenő is, aki 1943–1944 között végzett iratrendezési tevékenységet. A Kárpátaljai Terület Kormányzói Biztosának Hivatala Beregi Közigazgatási Kirendeltségnek a levéltárért felelős hivatalnok volt. 1940-ben dr. Fenczik Jenőt a Kárpátaljai Közigazgatási Kirendeltségre helyezték át, a területen található levéltárak anyagának rendezésére és feldolgozására. A háború vége Budapesten találta. 1945-től különböző iskolákban és gimnáziumokban tanított orosz nyelvet. 1961-ben ment nyugdíjba, 1962-ben hunyt el.²¹

¹⁷ Bekény István (1916–1997) Szinyérváralján született, tanulmányait francia–román szakon végezte Kolozsváron. 1949-ben tért vissza a levéltárba, előbb a Pest Megyei Levéltárban majd az Országos Levéltárban helyezkedett el. 1952–1953-ban a Fővárosi Levéltár helyettes vezetője volt. 1953-ban a Levéltárosok Országos Központjában a tudományos osztály vezetője. 1954-től visszatért az Országos Levéltárba, ahol nyugdíjba vonulásáig, 1980. december 31-ig volt osztályvezető. Munkássága során gazdag külföldi tapasztalatot szerzett, szervező levéltáros volt, a levéltár polgári kori osztályán. Román nyelvű szépirodalmat fordított magyarra.

¹⁸ Hokky Károly (1883–1971) 1935 és 1939 között szenátor volt a csehszlovák parlamentben, de az első bécsi döntés után megfosztották mandátumától. Ekkor visszatért Kárpátaljára majd miután a magyar hadsereg megszállta a területet, az újonnan létrehozott Magyar Nemzeti Tanács elnöke, valamint az Egyesült Magyar Párt színeiben meghívott képviselő lett a magyar országgyűlésen. 1944-ben a szovjet csapatok elől emigrált, az USA-ban telepedett le, ott is halt meg.

¹⁹ Hogyan pusztult el az ugocsai híres levéltár? Kárpáti Híradó, 1943. május 4.

²⁰ *Miszjuk M.* – *Kutassy I.*: A Kárpátaljai Területi Állami Levéltár i. m. 10.

²¹ 1925 és 1940 között földrajzot, történelmet, természetrajzot, honismeretet, magyar és latin nyelvet tanított a Beregszászi Állami Főgimnáziumban, rendkívüli tantárgyként pedig orosz nyelvet. A 30-as években aktív társadalmi munkát fejtett ki a Podkarpatszka Ruszi Magyar Kultúr-egyesületben. Az 1929–1930. évi gimnáziumi értesítőben megjelent A szláv kultúra új-

1944 októberében Kárpátalját is elérte a szovjet hadsereg és megkezdődött a szovjet mintájú államapparátus kiépítése. Levéltári szempontból is jelentős változások következtek be. Kárpátalja Néptanácsa rendeletének értelmében 1945. november 6-ai hatállyal megalapították Kárpátalja Központi Állami Történelmi Levéltárát és intézkedtek az iratok rendezéséről. Ettől kezdve a központi állami iratgyűjtemény rohamosan gazdagodott, mivel a teljes államosításnak köszönhetően az egyházi és magánlevéltárak anyagai is fokozatosan a Néptanács ellenőrzése alá kerültek. Különösen nagy kár érte ezekben az években a magántulajdonban őrzött iratgyűjteményeket, mivel jelentős részüket vidéki kúriákban, kastélyokban őrizték, így nem mindig jutottak el az állami gyűjtőhelyekre.

jászületése Jugoszláviában című tanulmánya, az Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny 1940. évi 4. számában pedig Nemzeti történelmünk tanítása és nemzetiségeink című eszszéje. Gyakran írt történelmi tárgyú cikkeket a Kárpáti Magyar Hírlapba és a Kárpáti Hírlapba. Dr. Fenczik Jenő a Duchnovich Kárpátorosz Irodalmi Kör ügyvezető elnöke volt, a Magyar Sajtókamara hírlapírói szakosztályának tagja, a Felvidéki Útmutató munkatársa. A Magyar Ornitológusok Szövetsége tiszteletbeli tagjává választotta. Forrás: *Csanádi György*: Régi Beregszásziak. Beregszász 2001. 78–79.

FÜGGELÉK

*Az Ungi Közigazgatási Kirendeltség Levéltárának iratai (1939–1944)
(KTÁL, F. 127, opisz 1. od.zb.1–140)*

1	Levelezés a Kormányzói Biztossággal az Ungi Közigazgatási Kirendeltség levéltári iratainak rendszerezéséről.	1940
2	Levelezés a baranyai körzeti jegyzővel a történelmi könyvek másodpéldányainak kereséséről és beküldéséről.	1940
3	Csehszlovák tisztviselők névsora, akiknek személyi ügyei megmaradtak az Ungi Közigazgatási Kirendeltség levéltárába.	1940–1944
4	Szabó István autóiskolai oktató személyi iratai.	1940–1944
5	Rzsegkov Károly tanító személyes iratai.	1940
6	Szász Gyula özvegyének nyugdíjügye.	1940–1941
7	A huszti és rahói iskolai tanfelügyelőség tanítóinak névsora az 1938–1939. tanévre.	1940
8	Szakmai fejlapok Máramaros megye tanítóiról, 1938. évi iratokkal.	1940
9	Iratok az állampolgárok vagyonának elzálogosításáról. (1937–1939. évi iratokkal.)	1940
10	Lev Miklós Mór kassai lakos iratai állampolgárságának megállapításáról.	1940
11	Iratok Sárközi Mór biztosítási segélyének kifizetéséről.	1940–1944
12	Levelezés a Kormányzói Biztossággal a Kereskedelmi és Ellátó Társaság bankbetéteinek kiadásáról.	1940–1941
13	A Munkácsi Görög Katolikus Püspökség adásvételi szerződesei és levelezés azok jóváhagyásáról.	1940–1941
13a	A beérkező iratok nyilvántartási könyve.	1940
14	Tanítók kérvényei a képzettségüket igazoló iratok kiadásáról, munkahelyi kinevezésekről stb.	1940 1942
15	Kovács Dániel közjegyző folyamodványa igazolvány kiadásáról munkaidejéről.	1940 1944
16	Az Ungi Közigazgatási Kirendeltség Levéltárának értesítése Gebely Anna nagyrákóci tanítónő személyes iratainak a kiadásáról.	1940
17	Az Ungi Közigazgatási Kirendeltség Levéltárának értesítése Csendrikova Klementina tanítónő személyes iratainak postán való kiküldéséről. (Iratok 1938-ból is.)	1940
18	Az Ungi Közigazgatási Kirendeltség Levéltárának értesítése Gazdag Pál száldobosi tanító személyes iratainak a kiküldéséről, (Iratokkal 1938-ból.)	1940
19	A tanítók kérvényei személyes irataik megküldéséről. (Iratok 1938-ból is.)	1940
20	A tanítók kérvényei személyes irataiknak (születési bizonyítvány, házassági igazolás stb.) megküldéséről.	1940 1943

21	Állampolgárok kérvényei személyes irataiknak (születési bizonyítvány, házassági igazolás stb.) megküldéséről.	1940 1942
22	Állampolgárok kérvényei személyes irataiknak (anyakönyvi igazolások stb.) megküldéséről.	1940 1942
23	Állampolgárok kérvényei személyes irataiknak (anyakönyvi igazolások stb.) megküldéséről.	1940 1942
24	Állampolgárok kérvényei személyes irataiknak (anyakönyvi igazolások stb.) megküldéséről és levelezés ebben a kérdésben.	1940 1944
25	Iratok anyakönyvi igazolás kiadásáról Formánkova Ilonának.	1940–1941
26	Igazolás Ungvár polgármesterétől Klein Jenő illetőségére vonatkozóan.	1940
27	Vongorten Sámuel gyertyánligeti lakos kérvénye tengerijének elzálogosításáról.	1940 1941
28	Gerskovics Agter irholci lakos kérvénye a Bustino–Vajneg között épített út költségeinek megtérítéséről, levelezés ebben a kérdésben.	1940 1941
29	Vukovics Ferenc kérvénye betétkönyve kiadásáról.	1940
30	Fodor Miklós munkácsi lakos és mások kérvényei személyi iratok kiadásáról.	1940
31	Levelezés a kormányzói biztossal Tomcsik Károly iratainak felkutatásáról.	1940
32	Levelezés a kormányzói biztossal Soferik Károly személyes iratainak kiküldéséről.	1940–1942
33	Levelezés a kormányzói biztossal Kocurek Ernő személyes iratainak kiküldéséről.	1940–1941
34	A kassai német konzul kérvénye Sekoglova Lidia tanítónő személyes iratainak kiadásáról.	1940
35	Levelezés a kormányzói biztossal Korucsek László személyes iratainak felkutatásáról és kiküldéséről a kassai német konzulátusra.	1940–1941
36	Levelezés Részvénytársasággal a Huszt körüli erdővel való kereskedelemről, a fakitermelés tervének a megküldéséről.	1940 1944
37	Levelezés a kormányzói biztossal a világítással kapcsolatos hitelek kifizetéséről Palis Eliás ungvári cégének.	1940
38	Levelezés a Nagybereznai Járási Bírósággal Rusok Alexa kontra Hodinka György bírósági peres ügyének megküldéséről.	1940
39	Levelezés a kormányzói biztossal Vonkovics József főlevéltárosi kinevezéséről a Máramarosi Közigazgatási Kirendeltséghez.	1941
40	Az Ungi Közigazgatási Kirendeltség levéltárának a beszámolója a levéltári anyagok állapotáról, levelezés a cseh hatóságok hivatalai iratanyagának rendezéséről.	1941
41	Levelezés az Ungi Közigazgatási Kirendeltséggel, a Beregszászi polgármesteri hivatallal, a Beregszászi járási könyvtárral könyvek beadásáról a beregszászi könyvtárba.	1941

42	Levelezés a Magyarország Belügyminisztériumával, az Ungi Közigazgatási Kirendeltséggel, a szlovákiai iratok cseréjéről.	1941
43	Az Ungi Közigazgatási Kirendeltség munkabeszámolója az 1939. évről.	1941
44	Az Ungi Közigazgatási Kirendeltség munkabeszámolója az 1940. évről.	1941
45	Az Ungi Közigazgatási Kirendeltség határozata a Köblér környéki erdők értékesítéséről.	1941
46	Az Ungi Közigazgatási Kirendeltség határozata az úrbéri erdőközösségek tulajdonosainak az erdőgazdálkodásra.	1941–1944
47	Levelezés az Ungi Közigazgatási Kirendeltséggel a Vorocsó-Jaszlicsei iskola bérléséről.	1941–1944
48	Levelezés a kormányzói biztossal a Hátmeg község ellen felvetett követelésről cégek részéről.	1941–1942
49	Az ungvári zsidók névsora 1846–47-ből.	1941
50	Utasítások a szeszárú adóztatása ügyében.	1941
51	Beszámoló az 1848–1849. évi honvédhadseregbe való verbuválás eredményeiről.	1941
52	Jegyzőkönyvek a hivatalnokok által 1919-ben megtagadott eskütételről a Csehszlovák államra.	1941
53	Skonotka Mária személyes iratai.	1941
53a	Pótbjegyzések iktatókönyve az anyakönyvekhez. (Iratok 1930–1938-ból is.)	1941
54	Vas Károly járási jegyző személyes iratainak megküldéséről nyugdíjának rendezése céljából.	1941
55	Levelezés a kormányzói biztossal Kaminszki János személyes dokumentumainak a felkutatásáról.	1941
56	Lődár Leon kérvénye személyes iratainak felkutatásáról.	1941
57	Tider Páter rapidi tanító kérvénye a területi iskolai főhivatal rendeletének a másolatának kiadásáról bérének rendezése ügyében.	1941
58	Rotman Ignác beregszászi patikus kérvénye a Csehszlovákiából kiutasított Zádor Gyula iratainak a felkutatásáról.	1941
59	Bárány Tibor jegyző kérvénye munkaidejének igazolásáról.	1941
60	Kravec László kérvénye munkaidejének igazolásáról.	1941–1944
61	Szer Károly hivatalnok kérvénye munkaidejének igazolásáról.	1941
62	Levelezés Bereg megye alispánjával Spira Jakab munkaidejének igazolásáról.	1941
63	Személyek kérvényei munkahelyi igazolás kiadásáról.	1941
64	Személyek kérvényei munkaidejük igazolásáról és levelezés ebben a kérdésben.	1941
65	Személyek kérvényei munkaidejük igazolásáról és levelezés ebben a kérdésben.	1941
66	Toki Endre kérvény nemességének bizonyításáról.	1941

67	Állampolgárok kérvényei anyakönyvi igazolások kiadásáról és levelezés erről a kérdésről.	1941
68	Klutzsko Péter kérvénye földek adásvételi szerződéseinek felkutatásáról.	1941
69	Voros Kálmán megyei számvevő kérvénye igazolás kiadásáról antikommunista tevékenysége bizonyításául Poroskő faluban.	1941
70	A Kormányzói Biztosság folyamodványa a Kassa–Jablonicai utvonal történetének felkutatásáról.	1941
71	A Kormányzói Biztosság levelezése iratok megküldéséről Ungvár vízesatornáiról.	1941
72	Levelezés a Közigazgatási Kirendeltséggel a sztrippai és a szádobosi iskola építéséről.	1941
73	Levelezés a Huszti Tartományi Bírósággal Tivadar János kontra Bonk János peres iratainak megküldéséről.	1941
74	Szabályzat az állattartással kapcsolatos fondok rendszerezéséről.	1941
75	Levelezés az Ungi Közigazgatási Kirendeltséggel az iratok lelőhelyeihez való kiutazásról.	1942
76	Jegyzőkönyv az iratok átadásáról az Ungvári városi levéltárba.	1942
77	Levelezés az Ungi Közigazgatási Kirendeltséggel az anyakönyvek másodpéldányának átadásáról a Máramarosi Közigazgatási Kirendeltségnek.	1942
78	Jegyzőkönyvek a zsidó anyakönyvek átadásáról az Ungi Közigazgatási Kirendeltségnek.	1942
79	Levelezés Magyarország Hadügyminisztériumával, a Kormányzói Biztossággal és más hivatalokkal a hadirokkantakra vonatkozó iratok rendezéséről.	1942
80	Beszámoló az Ungi Közigazgatási Kirendeltség munkájáról az 1941. évben.	1942
81	Jegyzőkönyvek a tűzoltó egyesületek szabályainak jóváhagyásáról az Ungi Közigazgatási Kirendeltség területén.	1942
82	Jegyzőkönyvek a tűzoltó egyesületek szabályainak jóváhagyásáról az Ungi Közigazgatási Kirendeltség területén.	1942
83	Kimutatások az állomások közötti távolságokról Ung megyében.	1942
84	A Szerednyei Vadásztársaság alapszabálya.	1942
85	Negyedévi kimutatások anyakönyvi hivatalok által utólag bejegyzett adatokról.	1942
86	Negyedévi kimutatások anyakönyvi hivatalok által utólag bejegyzett adatokról.	1942
87	Negyedévi kimutatások anyakönyvi hivatalok által utólag bejegyzett adatokról.	1942
88	Negyedévi kimutatások a bezői anyakönyvi hivatal által utólag bejegyzett adatokról.	1942
89	Negyedévi kimutatások a hajasdi anyakönyvi hivatal által utólag bejegyzett adatokról.	1942

90	Negyedévi kimutatások anyakönyvi hivatalok által utólag bejegyzett adatokról.	1942
91	Negyedévi kimutatások az jenkei anyakönyvi hivatal által utólag bejegyzett adatokról.	1942
92	Negyedévi kimutatások az iglinci anyakönyvi hivatal által utólag bejegyzett adatokról.	1942
93	Negyedévi kimutatások a bereznai anyakönyvi hivatal által utólag bejegyzett adatokról.	1942
94	Negyedévi kimutatások a nagyturicai anyakönyvi hivatal által utólag bejegyzett adatokról.	1942
95	Negyedévi kimutatások a nagypolányi anyakönyvi hivatal által utólag bejegyzett adatokról.	1942
96	Negyedévi kimutatások a nevickei anyakönyvi hivatal által utólag bejegyzett adatokról.	1942
97	Negyedévi kimutatások a poroskói anyakönyvi hivatal által utólag bejegyzett adatokról.	1942
98	Negyedévi kimutatások a perecsenyi anyakönyvi hivatal által utólag bejegyzett adatokról.	1942
99	Negyedévi kimutatások a sztrippai anyakönyvi hivatal által utólag bejegyzett adatokról.	1942
100	Negyedévi kimutatások a szerednyei anyakönyvi hivatal által utólag bejegyzett adatokról.	1942
101	Negyedévi kimutatások a szobránci anyakönyvi hivatal által utólag bejegyzett adatokról.	1942
102	Negyedévi kimutatások anyakönyvi hivatalok által utólag bejegyzett adatokról.	1942
103	Negyedévi kimutatások a takcsányi anyakönyvi hivatal által utólag bejegyzett adatokról.	1942
104	Negyedévi kimutatások a csernoholovai anyakönyvi hivatal által utólag bejegyzett adatokról.	1942
105	Negyedévi kimutatások a cirókaújfalui anyakönyvi hivatal által utólag bejegyzett adatokról.	1942
106	Negyedévi kimutatások a sóslaki anyakönyvi hivatal által utólag bejegyzett adatokról.	1942
106a	Dokumentumok regisztrációs (iktató) könyve.	1942
107	Eksziberger János kérvénye szakvégzettségéről szóló igazolás kiadásáról.	1942
108	Állampolgárok kérvényei nemességüket bizonyító igazolások kiadásáról.	1942
109	Állampolgárok kérvényei anyakönyvi igazolások kiadásáról és levelezés ebben a kérdésben.	1942
110	Állampolgárok kérvényei anyakönyvi igazolások kiadásáról és levelezés ebben a kérdésben.	1942
111	Állampolgárok kérvényei anyakönyvi igazolások kiadásáról és levelezés ebben a kérdésben.	1942

112	Állampolgárok kérvényei anyakönyvi igazolások kiadásáról és levelezés ebben a kérdésben.	1942
113	Állampolgárok kérvényei őseikről, az egykori adófizetésről, a parlamenti választásokon való részvételről, a társadalmi mozgalmakban való részvételről.	1942
114	Levelezés az Ungi Közigazgatási Kirendeltséggel az egykori Bereg megyei nemesi pénztár kimutatásairól. (Iratok 1905–1906-ból.)	1942
115	Levelezés a körzeti jegyzőkkel az anyakönyvek másodpéldányának beküldéséről.	1942
116	Levelezés az Ungvári építőipari vállalattal az építkezések technikai iratainak felkutatásáról.	1942
117	A dolhai körjegyző kérvénye a dolhai földreform iratainak megküldéséről és levelezés ebben a kérdésben.	1942
118	Levelezés a népi iskola igazgatóságával az iskola adásvételi iratainak megküldéséről.	1942
119	Állampolgárok kérvényei anyakönyvi igazolások kiadásáról és levelezés ebben a kérdésben.	1942
120	Az Ungi Közigazgatási Kirendeltség munkabeszámolója az 1942. évre.	1943
121	Az Ungi Közigazgatási Kirendeltség munkabeszámolója az 1942. évre.	1943
122	Levelezés a Beregszászi Törvényszékkel Bodák Károly özvegyének tulajdonjogáról szóló iratok megküldéséről.	1943
123	Kimutatások a pravoszláv egyház anyagi támogatásáról, templomok építésére és fenntartására.	1943
124	A Csehszlovákiára felesküdtött hivatalnokok esküje.	1943
125	Az első világháború katonai érdemrendjei 1914–1918-ból.	1943
126	Borkolos Margarita kérvénye illetőségét bizonyító igazolás kiadásáról.	1943
127	Stenger Béla ungvári lakos rokkantsági igazolása.	1944
128	Jegyzőkönyvek az újbardi iskola inventáriumkönyvének átadásáról Puskás János lelkésznek.	1944
129	Iratok a Szennyey család származásáról.	1944
130	Kimutatások a Kricsfalusy család levéltárának iratairól.	1944
131	Kopocsy István kérvénye nemesi származását bizonyító igazolás kiadásáról.	
132	Állampolgárok kérvényei anyakönyvi igazolások kiadásáról és levelezés ebben a kérdésben.	1944
133	Állampolgárok kérvényei anyakönyvi igazolások kiadásáról és levelezés ebben a kérdésben.	1944
134	Állampolgárok kérvényei anyakönyvi igazolások kiadásáról és levelezés ebben a kérdésben.	1944
134a	A beérkező iratok iktatókönyve.	1944

135	Levelezés Ung megye alispánjával iratok megküldéséről a megyének.	1944
136	Levelezés a szolgabírókkal az 1915-ben katonaköteles személyek listájának megküldéséről.	1944
137	Kárpátalja Kormányzói Biztosának értesítései bizonyos pénzügyi iratok megküldéséről, amit a hitelezők követelnek csehszlovákiai területről.	1944
138	A Magyar Belügyminisztérium értesítése a csehszlovákiai területről követelt pénzügyi iratok megküldéséről.	1944
139	Kárpátalja kormányzói biztosának értesítése a kormányzói palota építési terveinek és a kapcsolódó iratok megküldéséről.	1944
140	Levelezés a kormányzói biztossal a csehszlovák időben dolgozott útmesterek fizetési kimutatásainak a megküldéséről.	1944

F. 127, opisz 2. od. zb.1–20

1	Jegyzőkönyv az ungvári közkönyvtár elveszett könyveiről, amelyek Husztra való szállításuk idején tűntek el.	1939
2	Meghívó az Ungvári Városi Tanács bizottsági gyűléseire.	1940
3	Babinec Ivánnak, az ipari felügyelet hivatalnokának személyi iratai.	1940
4	Levelezés az Ungi- és Beregi Közigazgatási Kirendeltség között a Beregi Kirendeltség iratainak átadásáról Ungvárról Beregszászba, az átadás jegyzőkönyve.	1941 1942
5	Levelezés Kárpátalja kormányzói biztosával egy prágai bank kifogásairól.	1941
6	Vallenstein Dávid Józsefné, beregszászi lakos kérelme, levelezés az Ungi Közigazgatási Kirendeltséggel igazolás kiadásáról, Beregsom zsidó anyakönyvi irataiban házassági beírásról.	1941
7	Zsidó lakosok kérvényei levéltári igazolások kiadásáról felmenőik származásával kapcsolatosan és a levéltáros válaszlevelei.	1941
8	Levelezés az Ungi Közigazgatási Kirendeltség és a Máramarosi Kirendeltség levéltára között az iratok cseréjéről.	1942
9	Levelezés a Beregi Közigazgatási Kirendeltséggel a bilkei zsidó hitközség anyakönyveinek megőrzéséről.	1942
10	Személyek kérvényei igazolások kiadásáról munkaviszonyukról, személyes irataikról, állampolgárságukról, adófizetésükről. A levéltáros válaszlevelei.	1942
11	Személyek kérvényei anyakönyvi igazolások kiadásáról. A levéltáros válaszlevelei.	1942
12	Zsidó lakosok kérvényei levéltári igazolások kiadásáról felmenőik származásával kapcsolatosan, állampolgárságuk megállapítása céljából. A levéltáros válaszlevelei.	1942

13	Zsidó lakosok kérvényei levéltári igazolások kiadásáról felmenőik származásával kapcsolatosan, állampolgárságuk megállapítása céljából. A levéltáros válaszlevelei.	1942
14	Nyugdíjfizetési fejlap Mihajlovics Palage özvegye nyugdíjának kiadásáról a betegségi alapból.	
15	Levelezés Kárpátalja kormányzói biztosával az Ungi Közigazgatási Kirendeltséggel, az Ungvári Erdőigazgatósággal ládák előkészítéséről az értékes iratok elszállítása céljából.	1942
16	A levéltárnok kérvénye a levéltári raktárak és a hivatal takarításáról a kirendeltség technikai munkatársai által.	1944
17	Személyek kérvényei anyakönyvi igazolások kiadásáról a munkaviszonyról, a vizsgákról stb. A levéltáros válaszlevelei.	1944
18	Zsidó lakosok kérvényei levéltári igazolások kiadásáról felmenőik származásával kapcsolatosan, állampolgárságuk megállapítása céljából. A levéltáros válaszlevelei.	1944
19	A szászfalui egykori úrbéri közösség taggyűléseinek jegyzőkönyvei, a szavazati joggal bíró tagok névsora.	1944
20	Alapszabályok a feketeardói egykori úrbéri erdőgazdaságról, a szavazati joggal bíró tagok névsora.	1944

A KÖTET SZERZŐI

- ANGI JÁNOS egyetemi docens, a Déri Múzeum igazgatója, Debreceni Egyetem, Történelmi Intézet (Debrecen)
- BÁRÁNY ATTILA egyetemi tanár, a Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola vezetője, Debreceni Egyetem, Történelmi Intézet (Debrecen)
- BARTA RÓBERT egyetemi docens, intézetigazgató, Debreceni Egyetem, Történelmi Intézet (Debrecen)
- BOZZAY RÉKA adjunktus, Debreceni Egyetem, Néderlandisztika Tanszék (Debrecen)
- BAZSA GYÖRGY professor emeritus, Debreceni Egyetem, Fizikai Kémiai Tanszék, a Debreceni Szemle szerkesztőbizottságának elnöke (Debrecen)
- CSATÁRY GYÖRGY tanszékvezető, főiskolai docens, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Történelem és Társadalomtudományi Tanszék (Beregszász)
- CSISZÁR IMRE az MTA-DE Néprajzi Kutatócsoport tudományos munkatársa, kollégiumigazgató (Debrecen)
- FORISEK PÉTER egyetemi docens, tanárképzési főigazgató, Debreceni Egyetem, Történelmi Intézet (Debrecen)
- IMRE LÁSZLÓ akadémikus, professor emeritus, Debreceni Egyetem, Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézet (Debrecen)
- JATZLAUK, MANFRED ny. egyetemi docens, Rostocki Egyetem, Történelmi Intézet (Rostock)
- KÓNYA ANNAMÁRIA egyetemi adjunktus, Eperjesi Egyetem, Történelmi Intézet (Eperjes/Prešov)

- KÓNYA PÉTER egyetemi tanár, rektor, Eperjesi Egyetem, Történelmi Intézet (Eperjes/Prešov)
- KÖRÖSPARTI PÉTER Hallgatói Kapcsolatok és Szolgáltatások Központjának igazgatóhelyettese, Debreceni Egyetem (Debrecen)
- LÉVAI CSABA egyetemi docens, Debreceni Egyetem, Történelmi Intézet (Debrecen)
- MOLNÁR D. ERZSÉBET főiskolai docens, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Történelem és Társadalomtudományi Tanszék (Beregszász)
- OROSZ ISTVÁN akadémikus, professor emeritus, Debreceni Egyetem, Történelmi Intézet (Debrecen)
- PAPP KLÁRA egyetemi tanár, Debreceni Egyetem, Történelmi Intézet (Debrecen)
- POÓR JÁNOS ny. egyetemi tanár, ELTE, Történelmi Intézet (Budapest)
- PÓSÁN LÁSZLÓ egyetemi docens, Debreceni Egyetem, Történelmi Intézet (Debrecen)
- PREPUK ANIKÓ egyetemi docens, Debreceni Egyetem, Történelmi Intézet (Debrecen)
- PÜSKI LEVENTE egyetemi tanár, Debreceni Egyetem, Történelmi Intézet (Debrecen)
- SOLYMOSI LÁSZLÓ akadémikus, professor emeritus Debreceni Egyetem, Történelmi Intézet (Debrecen) – ELTE Történelmi Intézet (Budapest)
- SCHREK KATALIN adjunktus, Debreceni Egyetem, Történelmi Intézet (Debrecen)
- SZAKÁL IMRE főiskolai docens, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Történelem és Társadalomtudományi Tanszék (Beregszász)
- TAKÁCS LEVENTE egyetemi docens, dékánhelyettes, Debreceni Egyetem, Történelmi Intézet (Debrecen)
- VÁRADI NATÁLIA főiskolai docens, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Történelem és Társadalomtudományi Tanszék (Beregszász)